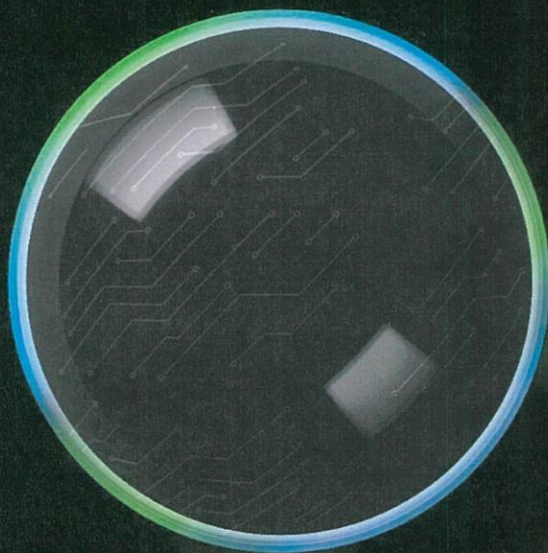

Deloitte.

Izvještaj o transparentnosti za 2024. godinu

Deloitte d.o.o. Podgorica

Datum izdavanja: x. mart 2025. godine

Sadržaj

Poruka rukovodstva Deloitte d.o.o. Podgorica	2
Mreža Deloitte	3
Deloitte-ove usluge revizije i uvjeravanja: bezrezervno služimo javnom interesu	6
Eksterna i interna kontrola kvaliteta	22
Nezavisnost, etika, i dodatna objelodanjivanja	24
Prilozi	28
Prilog A Finansijske informacije	29
Prilog B Popis subjekata iz člana 29 Zakona o reviziji	30

Poruka rukovodstva Deloitte d.o.o. Podgorica¹

Izveštaj o transparentnosti za 2024. godinu Društva za reviziju i konsalting Deloitte d.o.o. Podgorica sadrži informacije o našoj strukturi, upravljanju i pristupu pružanju najkvalitetnijih usluga revizije i uvjeravanja. Ovaj izveštaj izdajemo jednom godišnje da bismo predstavili aktuelnu poslovnu praksu i procese i objelodanili podatke u skladu sa zahtjevima Zakona o reviziji Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 001/17 od 09.01.2017).

Naš izveštaj o transparentnosti za 2024. godinu odraz je još jedne godine značajnih događaja i promjena. U uslovima rastućih zahtjeva poslovanja i cijelog društva, sve bržih promjena propisa i razvoja tehnologije, naša odgovornost je da te promjene predviđamo i naznačimo put napretka. Od makroekonomskih faktora do održivosti i generativne vještačke inteligencije (GenAI), pitanja i problemi sa kojima se suočavaju poslovne kompanije su upravo ona pitanja na koja naša struka treba da odgovori jasno, objezbeđujući informisanost, znanje i povjerenje.

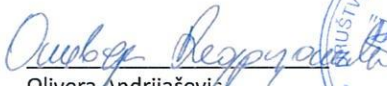
Značaj naše uloge u zaštiti zajednice investitora je porastao pred svim ovim izazovima. Ipak bez obzira na to, pružanje usluga revizije i uvjeravanja sa integritetom i istovremeno etičko ponašanje uvijek su bili i ostaće naš glavni prioritet. Ponosimo se našom kulturom čiji je moto „kvalitet pre svega” i našom posvećenošću profesionalnoj izvrsnosti u ostvarenju cilja da ojačamo povjerenje u i povećamo transparentnost tržišta kapitala.

Da bismo taj cilj postigli, oslanjamo se na naše zaposlene, zajedničke vrijednosti, kulturu i najsavremeniju vrhunsku tehnologiju, koji svi međusobno povezani kroz naše kontrole i procese zajednički doprinose ostvarivanju rezultata visokog kvaliteta. U isto vrijeme, podstičemo različitost i inkluziju i smatramo da svi naši zaposleni treba da se osjećaju slobodnim i dobrodošlim, da imaju dovoljno prostora, mogućnosti i sigurnosti da ostvare svoj puni potencijal.

U svom radu pridržavamo se najviših standarda nezavisnosti, integriteta i profesionalne objektivnosti. Prihvatamo svoju odgovornost prema klijentima, zajednici, tržištima kapitala i odgovornost jednih prema drugima u našoj organizaciji, i neprestano ćemo nastojati da održimo najviše standarde kvaliteta u svakom aspektu našeg posla.

Olivera Andrijašević
Partner i ovlašćeni zastupnik društva

Olivera Andrijašević
Rukovodeći partner/ Ovlašćeni zastupnik Društva
Društvo za reviziju i konsalting Deloitte d.o.o. Podgorica

¹ U ovom Izveštaju termini "Deloitte, mi, nas, nama i naš" odnose se na jedno ili više lica u sastavu Deloitte Touche Tohmatsu Limited, društava članova ove mreže, i njihovih povezanih lica. Za više informacija o Mreži Deloitte, vidite stranu 3 ili [About the network \(deloitte.com\)](https://www.deloitte.com/about-the-network).

Mreža Deloitte

Deloitte Crna Gora: Organizacija i struktura vlasništva društva za reviziju

Društvo za i konsalting Deloitte d.o.o. Podgorica dio je mreže Deloitte preko regionalne organizacije Deloitte Central Europe Holdings Limited, društva člana Deloitte Touche Tohmatsu Limited. Deloitte Central Europe Holdings Limited je, zajedno sa kompanijama Deloitte Francuska, Deloitte Nemačka, Deloitte Luksemburg, Deloitte Austrija, Deloitte Portugal i Deloitte Turska, vlasnik kapitala društva Deloitte DCE GmbH („DCE”), koje je takođe član Deloitte Touche Tohmatsu Limited. Cilj društva DCE je unapređenje saradnje između njegovih vlasnika kao članova globalne mreže Deloitte-a. DCE ne pruža profesionalne usluge klijentima niti se bavi komercijalnim aktivnostima.

Društvo za reviziju i konsalting Deloitte d.o.o. Podgorica naziva se dalje u ovom Izveštaju „Deloitte Crna Gora”. Deloitte Centralna Evropa je regionalna organizacija pravnih subjekata pod okriljem Deloitte Central Europe Holdings Limited a naziva se dalje u ovom Izveštaju „Deloitte Centralna Evropa”. Deloitte Central Europe Holdings Limited nosilac je prava da posluje i pruža profesionalne usluge pod imenom „Deloitte”, koje se koristi i za sva društva članove u okviru svoje teritorije, uključujući i Deloitte Crna Gora. Deloitte Crna Gora je društvo ovlašćeno i registrovano za obavljanje revizije finansijskih izvještaja u Crnoj Gori.

Deloitte Crna Gora (matični broj: 02310783), društvo osnovano u skladu sa zakonima Crne Gore, posluje u pravnoj formi društva sa ograničenom odgovornošću, sa sjedištem na adresi Cetinjska 11, sprat 7, 81000 Podgorica. Prvi put upisano u Centralni registar Privrednog suda rješenjem br. 5-0103354/001 od 14.09.2002. godine. Društvo je uključeno u Registar preduzeća za reviziju Ministarstva finansija Crne Gore, i posjeduje Rešenje o izdavanju dozvole za rad Ministarstva finansija Crne Gore broj 02-10051/2 od dana 10.11.2009. godine.

Vlasnička struktura Deloitte-a Crna Gora je sledeća:

1. **Deloitte“ d.o.o. Beograd**, privredno društvo osnovano u skladu sa propisima Republike Srbije, upisano u registar pod brojem 07770413 kod Agencije za privredne registre, sa registrovanim sjedištem na adresi Španskih boraca 3, 11070 Beograd, Republika Srbija – 40% udjela;
2. **DELOITTE REVIZIJA D.O.O.** privredno društvo osnovano u skladu sa propisima Republike Slovenije, upisano u kompanijski registar pod brojem 1647105000, sa registrovanim sjedištem na adresi Dunajska cesta 165, Ljubljana, Republika Slovenija – 60% udjela;

Opis mreže

Mreža Deloitte

Mreža Deloitte (takođe se naziva Organizacija Deloitte) je DTTL, globalna mreža međusobno povezanih društava članova DTTL i njihovih povezanih lica, koji svoje poslovanje obavljaju u više od 150 zemalja i teritorija širom sveta. Ova samostalna i nezavisna društva članovi posluju pod zajedničkim brendom.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL” ili „Globalna organizacija Deloitte”)

Deloitte Touche Tohmatsu Limited je privatno privredno društvo čija je odgovornost ograničena garancijom članova, osnovano u skladu sa pravnim sistemom Engleske i Velsa. DTTL ima ulogu koordinatora za svoja društva članove i njihova povezana lica i

uspostavlja politike i protokole u cilju održavanja dosljedno visokog kvaliteta usluga, profesionalnog ponašanja i poslovanja u čitavoj mreži Deloitte. DTL ne pruža usluge klijentima niti usmjerava, upravlja ili kontrolira svoja društva članove kao ni njihova povezana lica.

„Deloitte” je brend pod kojim blizu 460,000 posvećenih stručnjaka i profesionalnog osoblja u samostalnim društvima članovima mreže (ili njihovim povezanim licima) širom sveta sarađuju u cilju pružanja usluga revizije i uvjeravanja, poslovnog, finansijskog, poreskog i pravnog konsaltinga, konsaltinga u upravljanju rizicima i srodnih usluga odabranim klijentima. Ova društva su članovi DTTL. DTTL, i sva društva članovi i njihova povezana lica čine Organizaciju Deloitte. Svako društvo član DTTL i/ili njegova povezana lica pružaju usluge u određenoj geografskoj oblasti i podliježu zakonima i propisima struke zemlje ili zemalja u kojima posluju. Svako društvo član DTTL organizovano je u skladu sa zakonima, propisima i uobičajenom praksom države u kojoj je osnovano i u kojoj posluje, i može osigurati pružanje profesionalnih usluga na svojim teritorijama preko svojih povezanih lica. Ne pruža svako društvo član DTTL sve usluge, kao ni njegova povezana lica, a može se desiti da neke usluge nisu dostupne klijentima revizije prema pravilima i propisima koji se odnose na revizorske firme. DTTL, i svako društvo član DTTL, kao i svako od njihovih povezanih lica, predstavljaju zasebne i samostalne pravne subjekte, koji jedni prema drugima ne mogu biti obavezani u odnosu na treća lica, već odgovaraju samo za svoje činjenje i propuste, a ne i za postupke ostalih članova. Organizacija Deloitte je globalna mreža nezavisnih društava članova, a ne partnerska organizacija ili jedinstvena poslovna kompanija. DTTL ne pruža usluge klijentima.

Deloitte Crna Gora: Upravljačka struktura – rukovodstvo u akciji

Društvom, u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima ("Sl. list CG", br. 65/2020, 146/2021 i 004/24), ima tri organa: 1) Skupštinu, 2) Izvršnog direktora i 3) Ovlaštene zastupnike.

Deloitte Crna Gora ima izvršnog direktora imenovanog od strane Skupštine društva na neograničeni period. Izvršni direktor je:

Deloitte Crna Gora– Direktori društva

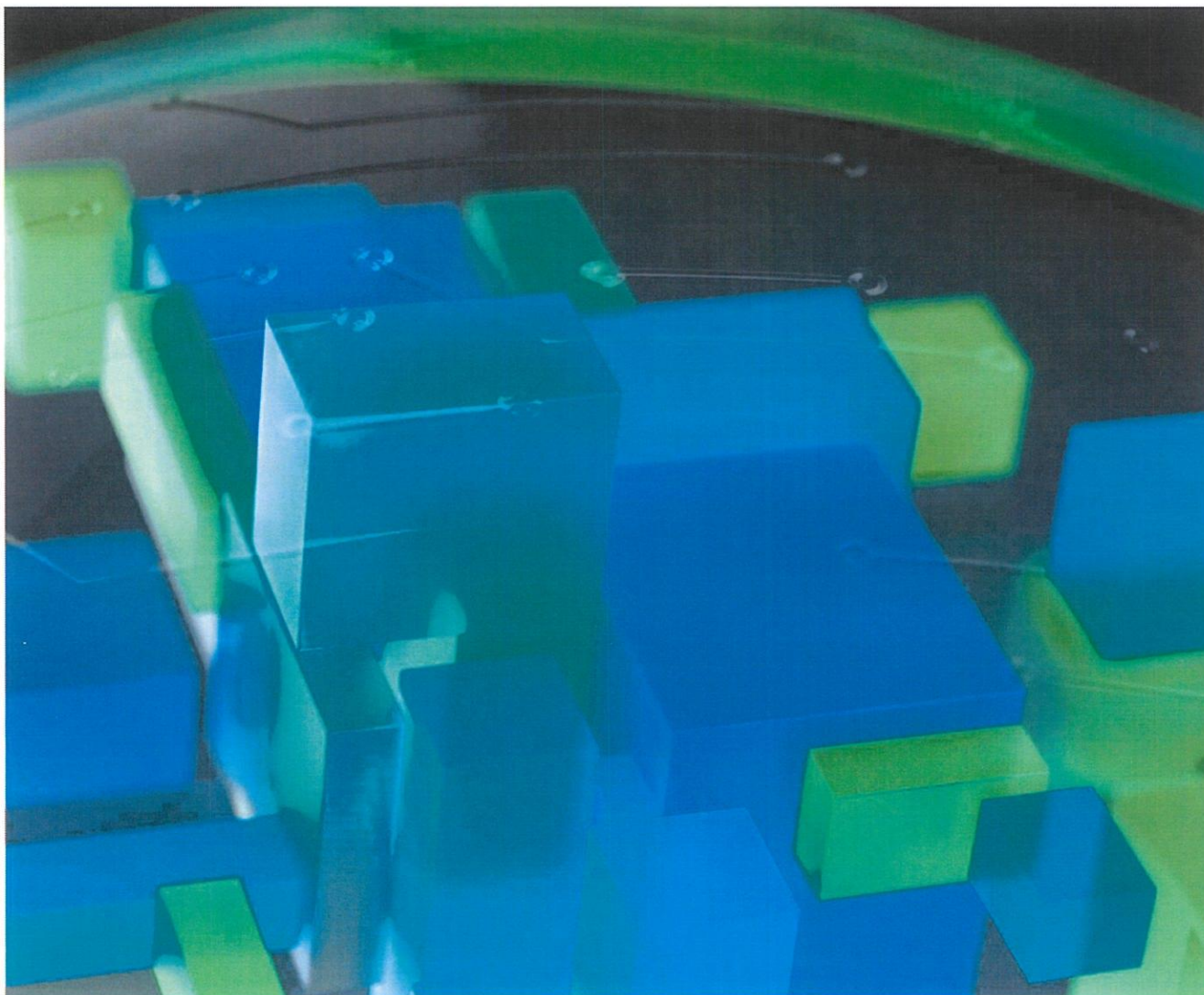
Verica Najdanović, Licencirani ovlašćeni revizor, je izvršni direktor Društva od 08. februara 2024. godine;

Olivera Andrijašević je partner odgovoran za reviziju i usluge uvjeravanja i direktor Deloitte-a Crna Gora. Olivera Andrijašević i visoki rukovodioci u Deloitte-u Crnoj Gori razvijaju i sprovode poslovnu strategiju revizije i usluga uvjeravanja, uključujući sa njom povezane politike i procedure. U svim aktivnostima, rukovodstvo Deloitte-a Crna Gora odgovorno je za sveukupni kvalitet revizije, uključujući usklađenost sa svim važećim standardima struke i regulatornim zahtjevima. Strategija Deloitte-a Crna Gora izrađena je u skladu sa cjelovitim strateškim pravcem uspostavljenim unutar mreže Deloitte.

Rukovodioci revizije i usluga uvjeravanja u Deloitte-u Crna Gora učestvuju u radnim grupama mreže Deloitte koje definišu i prate standarde kvaliteta i iz kojih potiču inicijative u vezi sa kvalitetom revizije. Naši partneri su aktivni članovi Odbora izvršnih direktora Deloitte-a CE South, gdje se diskutuje i odlučuje o svim inicijativama na nivou klastera CE South i Odbora CE PPD, u čijem je fokusu kvalitet i profesionalni rad.

Naš cilj i zadatak kojem smo posvećeni: ulivanje povjerenja

U Deloitte-u Crna Gora naš cilj je da ostvarimo uticaj snažniji i značajniji od onoga što se od nas očekuje. Za reviziju i usluge uvjeravanja to znači stalni razvoj procesa revizije i usluga uvjeravanja, upotrebu vodeće tehnologije, primjenu raznolikih vještina, znanja i iskustva u cilju pružanja najkvalitetnijih usluga. Veoma se ponosimo time što ulivamo povjerenje klijentima na tržištima kapitala i što uvijek iznova predano i nepokolebljivo radimo na podizanju standarda kvaliteta, neizostavno insistirajući na integritetu, nezavisnosti i transparentnosti. Kontinuirano razvijamo vještine i kapacitete koji će podržati pružanje visokokvalitetnih usluga revizije i uvjeravanja i dajemo vodeći doprinos oblikovanju budućnosti revizorske struke.

Deloitte-ove usluge revizije i uvjeravanja: bezrezervno služimo javnom interesu

Kvalitet usluga u fokusu

Deloitte-ova posvećenost kvalitetu usluga prožima sve što činimo. Nezavisna revizija je centralni element ekosistema korporativnog izvještavanja uspostavljenog u cilju jačanja povjerenja investitora i drugih zainteresovanih, kao i promovisanja efikasnog funkcionisanja tržišta kapitala. Deloitte je duboko svjestan svoje obaveze da pruža usluge revizije i uvjeravanja koje će zadovoljiti zahtjeve izazove i složenost aktuelnog okruženja, istovremeno poštujući profesionalne i regulatorne standarde. Za funkcionisanje ekosistema korporativnog izvještavanja onako kako je predviđeno, efikasno izvršavanje uloge revizora od presudnog je značaja.

Deloitte je opredijeljen da uradi više od jednostavnog ispunjavanja regulatornih zahtjeva i očekivanja. Deloitte teži da prevaziđe očekivanja i postavi standarde izvrsnosti za revizorsku struku. U skladu sa tim ciljem, nepokolebljivo smo posvećeni kvalitetu usluga.

Rukovodstvo Globalne organizacije Deloitte

Izvršno rukovodstvo Deloitte-ove globalne funkcije revizije i usluga uvjeravanja, koje se sastoji od rukovodilaca poslovne linije revizije i usluga uvjeravanja svih društava članova mreže, predvodi g. Žan-Mark Mikeler (Jean-Marc Mickeler), čija odgovornost obuhvata definisanje Deloitte-ove globalne strategije revizije i usluga uvjeravanja, sa posebnim fokusom na:

- Pokretanje ključnih inicijativa revizije i usluga uvjeravanja kroz čitavu Deloitte-ovu mrežu u cilju postizanja kvalitetnih rezultata.
- Rukovođenje inicijativama za transformaciju i inoviranje obavljanja naših angažmana revizije i uvjeravanja kako bi se zadovoljile sve složenije potrebe svih zainteresovanih strana.

Naše privredno društvo

U svom nastojanju da podrži tržišta kapitala, Deloitte-ova funkcija revizije i usluga uvjeravanja usmjerena je na angažmane i klijente gdje služimo javnom interesu i gdje imamo

sposobnosti i kapacitete da izvršimo kvalitetan posao objektivno i u skladu sa važećim standardima struke i propisima, uključujući i one koji se odnose na etiku i nezavisnost.

Naše poslovno društvo je fundamentalni aspekt naše strategije revizije i usluga uvjeravanja i zajedničkih vrijednosti koje usmjeravaju naše ponašanje tako da budemo lideri u struci, da služimo klijentima sa integritetom, brinemo jedni o drugima, podstičemo inkluziju i sarađujemo kako bismo ostvarili mjerljiv uticaj. Naša Izjava o preuzimanju rizika portfelja revizije i usluga uvjeravanja služi kao temelj poslovnog društva koje želimo da održimo. Izjava o preuzimanju rizika služi za pokretanje sveobuhvatne diskusije o riziku, i kao osnova na kojoj se o odlukama o prihvatanju i nastavku angažovanja može efikasno i utemeljeno raspravljati. Navedena izjava, data u nastavku, definiše kulturu rizika i obezbjeđuje doslednost u odlučivanju o prihvatanju odnosno nastavku angažovanja:

Preuzimanje rizika u Deloitte-ovom portfelju usluga revizije i uvjeravanja jedan je od osnova naše agende vođene našom svrhom Načelima poslovnog ponašanja, gdje su formulisani standardi kojih se pridržavamo, gdje god u svijetu da živimo i radimo, kako bismo izgradili i održali održiv posao za sadašnje i buduće generacije.

U skladu sa našom posvećenošću cilju i svrsi i našim djelovanjem u javnom interesu, razumijemo da je preuzimanje određenog nivoa rizika prirodna posledica poslovanja. U cilju pružanja visokokvalitetnih usluga revizije uvjeravanja, proaktivno identifikujemo rizik i njime upravljamo kroz procese, politike i procedure upravljanja kvalitetom kako bismo donosili promišljene odluke u skladu sa našom strategijom i vrijednostima.

Težimo da u svom portfelju imamo klijente koji žive i rade u skladu sa našim zajedničkim vrijednostima, poštuju naše zaposlene, prepoznaju probleme u nastajanju i društvene odgovornosti, i imaju za cilj da obezbijede transparentnost svim zainteresovanim stranama u ekosistemu korporativnog izvještavanja. Nastojimo da u portfelju nema klijenata bez integriteta, klijenata koji se bave nezakonitim aktivnostima, zanemaruju vjerodostojnost finansijskog računovodstva i izvještavanja, ili nisu voljni da uspostave i održe potrebne unutrašnje kontrole i povezane procese.

Deloitte Crna Gora ima uspostavljene detaljne politike i procedure za prihvatanje novih klijenata i angažovanja, nastavak saradnje i procjenu rizika revizorskog angažovanja. Ove politike i procedure osmišljene su sa namjerom da Deloitte Crna Gora prihvati, odnosno nastavi, samo ona angažovanja:

- za koja je društvo kompetentno i ima potrebne sposobnosti i kapacitete, uključujući vreme i resurse;
- za koje društvo ispunjava relevantne važeće standarde struke i zakone i propise, uključujući i one koji se odnose na etiku i nezavisnost, kao procjene i razmatranja nezavisnosti i sukoba interesa;
- kod kojih smo razmotrili i smatramo da rukovodeći tim klijenta nastupa sa integritetom i u skladu sa našim zajedničkim vrijednostima.

Manji broj jačih društava članova

U okviru čvrste strukture društava članova Deloitte-a, Deloitte Crna Gora je dio kompanije članice Deloitte Central Europe Holdings Limited. Kao društvo za reviziju registrovano i uređeno u Crnoj Gori, imamo organ za donošenje odluka u vezi sa regulatornim pitanjima i profesionalnim obavezama i krajnju odgovornost za izvršenje usluga revizije i uvjeravanja u skladu sa profesionalnim standardima i lokalnim zakonima i propisima. Deloitte Crna Gora je društvo odgovorno za održavanje i rad efikasnog sistema upravljanja kvalitetom kao potpore za obavljanje visoko-kvalitetnih angažovanja revizije i uvjeravanja. Kao član kombinovane firme u okviru Deloitte-ove mreže, blisko sarađujemo sa ostalim zemljama u okviru firme članice Deloitte Central Europe Holdings Limited, što nam omogućuje dodatni nadzor nad kvalitetom, upravljanje rizicima i aktivnosti monitoringa. Takva struktura podstiče zajednička ulaganja u inovacije i resurse u reviziji, kao i učestvovanje u radu vodećih firmi u različitim zemljama, čime se postiže standardizacija i doslednost u poslovanju u oblasti revizije i usluga uvjeravanja, što sve doprinosi našim kolektivnim težnjama za kontinuiranim poboljšanjem kvaliteta usluga.

Posvećenost naših zaposlenih integritetu, služenju javnom interesu i pružanju usluga visokog kvaliteta u oblastima od najveće važnosti zainteresovanim akterima igra centralnu ulogu u svemu što radimo.

Naša nepokolebljiva posvećenost kvalitetu osnov je naše održive leaderske pozicije u pogledu kvaliteta. Neprestano usmjeravamo posebnu pažnju na izvrsnost kako naših ljudi, tako i procesa i tehnologije. Svaki od ovih osnovnih elemenata pomaže nam da realizujemo svoju viziju bolje budućnosti, ostvarujući uticaj koji prevazilazi očekivanja.

Kako to izgleda? To je poslovna praksa revizije i uvjeravanja koja se konstantno razvija, koristeći briljantne umove, efikasne procese i tehnologije svjetske klase iz cijele naše organizacije oslanjajući se istovremeno na naše višegodišnje iskustvo. Pružamo visokokvalitetne usluge na efikasan i djelotvoran način koji odražava integritet, gradi samopouzdanje i proizvodi vrijednost fokusirajući se na ono što je zaista važno.

Transformacija usluga revizije i uvjeravanja i strategija promjene usmjerena ja na sledeće ishode:

Transformisano i na tehnologiji bazirano obavljanje usluga da bi se iskoristila moć inovacija	Stalni razvoj proizvoda Deloitte-ovih usluga revizije i uvjeravanja u odgovor na buduće potrebe
Transformisano iskustvo za talentovane, uključujući upotrebu proširenog modela za upravljanje	Dosledna podrška zaposlenima kroz proces transformacije i promjene svuda u svijetu

Postizanje izvrsnosti putem transformacije procesa, zaposlenih, i tehnologije²

Kroz „Deloitte-ov način“, Deloitte uvodi standardizaciju, doslednost i efikasnost kao osnov kvaliteta u sam način obavljanja angažovanja: automatizaciju da poboljša izvršavanje uobičajenih zadataka i analitiku kao podršku i potporu reviziji, da omogući jasniji i značajniji uvid u dostupne podatke. Na osnovu toga poboljšavamo kvalitet usluga i istovremeno kreiramo bogatije iskustvo za naše talentovane zaposlene i klijente.

U današnjem svetu koji se odlikuje brzim promjenama očekuju se inovacije i primjena savremenih tehnoloških alata, a to očekivanje važi i za revizorsku struku. Savremeno složeno poslovno okruženje zahtijeva da usluge revizije i uvjeravanja budu dinamične, višedimenzionalne i da nude jasne i značajne uvide. Zahtijevaju se važne informacije u realnom vremenu te mi stoga unapređujemo naše usluge revizije i uvjeravanja u korak sa inovacijama koje Deloitte-ovi klijenti uvode u svoje poslovanje i poslovne procese. Koristeći tehnologiju u razvoju i podatke, Deloitte Crna Gora obezbjeđuje bolje razumijevanje i kreira doslednije i transparentnije usluge revizije i uvjeravanja.

Deloitte insistira na stalnom ulaganju u tehnologije u razvoju i različitosti u mišljenjima koja omogućuju uslugu poboljšanog kvaliteta, razumijevanja i vrijednosti našim klijentima i tržištima. Deloitte-ove globalne platforme za reviziju, Deloitte Omnia i Deloitte Levvia, dokaz su našeg nastojanja da pružimo digitalne visokokvalitetne usluge klijentima svih veličina i stepena složenosti. Deloitte Omnia je *cloud*-bazirana platforma za obavljanje obimnih i složenih angažovanja, dok Deloitte Levvia nudi efikasniju digitalnu uslugu klijentima nižeg nivoa rizika i manje složene strukture. Kontinuirano unapređivanje i globalna upotreba obje navedene platforme već su u toku i odvijace se i dalje sa našom daljom primjenom inovacija čiji je cilj da omoguće neponovljivo iskustvo klijentima i revizorima.

² Za više informacija o Deloitte-ovim inovacijama u oblasti revizije, pogledajte Deloitte-ov Izveštaj o globalnom uticaju ([Global Impact Report](#)) i strane [Audit innovation](#) i [Audit & Assurance: the Deloitte way](#) na [www.deloitte.com](#).

Deloitte-ova strategija o Gen AI u oblasti revizije i uvjeravanja

Deloitte-ov sektor za usluge revizije i uvjeravanja nastavlja da ulaže u inovacije u oblasti vještačke inteligencije. Već smo postigli značajan napredak u transformaciji načina na koji obavljamo posao primjenom naših inovativnih tehnoloških rešenja Deloitte Omnia i Deloitte Levvia. Insistiramo na etičkoj upotrebi generativne vještačke inteligencije i kod klijenata i kod naših zaposlenih:

- U pravnim licima koja su predmet naše revizije procjenjujemo uticaj primjene vještačke inteligencije na finansijsko izvještavanje i druga objelodanjivanja, kao i procjenu rizika vezanih za vještačku inteligenciju samog subjekta revizije i odgovora na te rizike (uključujući relevantne interne kontrole). Očekujemo da će kompanije početi da usvajaju i ugrađuju vještačku inteligenciju u svoje poslovne procese, a mi ćemo biti spremni da razmotrimo sve relevantne implikacije na procese finansijskog izvještavanja.
- Procjenjujemo kako mi možemo da koristimo Gen AI u našim revizijama, pri čemu je u centru pažnje korišćenje potencijala kognitivnih tehnologija u okviru naših platformi Deloitte Omnia i Deloitte Levvia. Danas imamo nekoliko rešenja u upotrebi koja koriste vještačku inteligenciju. Vjerujemo da će Gen AI u budućnosti biti dodatna podrška našim revizorima u obavljanju revizija visokog kvaliteta, između ostalog, u otkrivanju rizika, identifikaciji potencijalnih problema i automatizaciji određenih procesa. Međutim, profesionalni skepticizam i vještine na koje se danas oslanjamo kao revizori će i dalje biti najvažniji za odgovornu upotrebu i ocjenu vještačke inteligencije, posebno Gen AI.
- Konačno, ulažemo značajna sredstva u učenje i usavršavanje Deloitte-ovog profesionalnog osoblja u Reviziji i uslugama uvjeravanja da ih edukujemo o uticaju Gen AI, za nju vezanim rizicima, ograničenjima i očekivanjima o tome kako da efikasno koriste Gen AI u radu tokom obavljanja angažovanja.

Izveštavanje o održivosti³

Same osnove poslovanja se brzo mijenjaju, dugoročna elastičnost i mogućnost stvaranja trajne vrijednosti direktno su vezane za usklađenost sa vrijednostima i očekivanjima društvene zajednice. Učesnici na tržištu i drugi akteri ističu potrebu za jasnijim razumijevanjem načina na koji organizacije, stvaraju, štite i uvećavaju vrijednost preduzeća tokom vremena, a naročito zahtijevaju veću transparentnost u vezi sa uticajem klimatskih i širih ekoloških, socijalnih i pitanja upravljanja („ESG“) pitanja i uslovljenosti poslovnog modela i strategije preduzeća.

Konkretno, Deloitte prepoznaje da klimatske promjene predstavljaju rizik za finansijsku stabilnost i utiču na preduzeća u mnogim privrednim sektorima, gdje različiti akteri očekuju obimnija objelodanjivanja i izvještaje. Deloitte-ov pristup reviziji osmišljen je tako da dosljedno i na odgovarajući način razmatra rizike vezane za klimu i mogućnosti za jasnije razumijevanje potencijalnog uticaja klimatskih promjena na finansijske izvještaje kako bi se omogućili procjene dokumentovani zaključci. Našim zaposlenima ovo iznova naglašavamo kroz obuke, smjernice, uputstva i druge resurse.

Razvoj tradicionalnog finansijskog izvještavanja u šire korporativno izvještavanje odvija se velikom brzinom a prati ga i aktivnost definisanja i izrade standarda, što primorava kompanije da se pripreme za nove ili proširene zahtjeve u vezi sa objelodanjivanjem. MSFI standardi o objelodanjivanjima o održivosti objavljeni od strane Odbora za međunarodne standarde održivosti („ISSB“) predstavljaju globalni osnov za izvještavanje o održivosti. Neke jurisdikcije izdale su sopstvene zahtjeve u vezi sa korporativnim izvještavanjem pre svega to je Direktiva EU o korporativnom izvještavanju o održivosti („CSRD“), koja propisuje izvještavanje u skladu sa Evropskim standardima izvještavanja o održivosti („ESRS“), a koja ima značajnu primjenu i izvan teritorije EU, kao i pravilo Komisije za hartije od vrijednosti SAD, kojim se od listiranih kompanija zahtjeva da objelodane rizike vezane za klimatska pitanja. Deloitte se snažno zalaže za prošireno izvještavanje o održivosti i razume svoju važnu ulogu u podizanju svesti o ovim novim zahtjevima aktivnim angažovanjem svih zainteresovanih strana.

³ Za više informacija o Deloitte-ovoj usklađenosti sa regulativom o izveštavanju o održivosti, pogledajte Deloitte-ov Izveštaj o globalnom uticaju ([Global Impact Report](#)).

Standardi korporativnog izvještavanja i regulatorni zahtjevi imaju za cilj da obezbijede bolju povezanost između finansijskog i nefinansijskog izvještavanja i da pomognu korisnicima korporativnih izveštaja i objelodanjivanja da bolje razumiju i porede informacije o preduzećima. Da bi bili djelotvorni, standardi moraju omogućiti korporativno izvještavanje koje je uporedivo, na osnovu globalnih principa, dopunjeno lokalnim razmatranjima gdje je potrebno. S obzirom na sveobuhvatnost određenih zahtjeva za izvještavanje o održivosti i brzinu njihove izrade, potrebna su dodatna uputstva i tumačenja koja bi pomogla i sastavljačima i korisnicima tih izvještaja i podataka na tržištu. Navedeni standardi uvršćeni su u propise širom sveta, zajedno sa mehanizmima za njihovo sprovođenje, praćenje, upravljanje i kontrolu, izražavanje uvjeravanja o njihovoj primjeni i edukaciju. Izuzetno je važno da cio ekosistem izvještavanja o održivosti — tijela za definisanje standarda, tijela za izradu politika i regulatori — zajednički radi na smanjenju fragmentarnosti a sa ciljem da se obezbijede dosledna i uporediva objelodanjivanja.

Definisanje standarda i pravila pojašnjava da informacije sadržane u finansijskim izvještajima i informacije sadržane u izvještajima o održivosti zajedno predstavljaju parametre od suštinskog značaja za informisanje o vrijednosti preduzeća. Zato su sve izraženiji zahtjevi da kompanije ugrade klimatska i druga ESG razmatranja u svoje politike i procedure unutrašnjih kontrola i na taj način poboljšaju zrelost sistema, procesa i upravljanja nad klimatskim i drugim ESG informacijama. Lica i tijela odgovorna za upravljanje (npr. odbori za reviziju, upravni odbori) sve više se zato okreću ka uključivanju ESG razmatranja u svoje odgovornosti za nadzor nad rukovodstvom organizacija, njihovim izvještavanjem i procesima i kontrolama prikupljanja podataka.

Deloitte shvata da je, s obzirom na rastuće rizike vezane za klimatske promjene, važno da klimatski faktori budu pravilno ugrađeni u korporativno izvještavanje. Moguće je da današnje finansijsko izvještavanje u skladu sa aktuelnim računovodstvenim okvirima ne zadovoljava očekivanja određenih aktera. Kako se korporativno izvještavanje razvija a zainteresovani akteri prilagođavaju promjenama tržišta i javnog mnjenja, važno je omogućiti uspostavljanje procesa za izradu sveobuhvatnih standarda koji će se dosledno primjenjivati u cijelom svijetu za izvještavanje u odgovor na sve veće i složenije zahtjeve investitora i drugih aktera.

Deloitte se i dalje angažuje u značajnoj i transparentnoj široj raspravi sa investitorima, tijelima za definisanje standarda, regulatorima i drugim relevantnim učesnicima. Rado ćemo podržati smanjenje fragmentarnosti standarda i propisa, odnosno veći stepen povjerenja tržišta jer se konzistentnost standarda ostvaruje na svjetskom nivou.

Usluge uvjeravanja

Kako se pažnja sve više usmjerava na izvještavanje o ESG pitanjima, sve je veća potreba za povjerenjem u kvalitet objelodanjenih informacija u formi nezavisno izraženog uvjeravanja. Usluge uvjeravanja u vezi sa izvještavanjem o održivosti postaje obavezno, što se vidi iz propisa o korporativnom izvještavanju donijetih u Evropskoj uniji a koji zahtijevaju izražavanje uvjeravanja ograničenog stepena, za koje se očekuje da će u narednim godinama prerasti u zahtjeve za izražavanjem razumnog uvjeravanja.

Sve veća tražnja za uslugama uvjeravanja o održivosti naglašava važnost profesionalnih standarda koji treba da omoguće globalno dosledno i kvalitetno izvršenje tih usluga. Deloitte podržava rad Odbora za međunarodne standarde revizije i usluga uvjeravanja („IAASB“) na izradi globalnog standarda usluga uvjeravanja o održivosti (ISSA 5000), kao globalne osnove za usluge uvjeravanja o održivosti. Široka primjena ISSA 5000 je od suštinske važnosti u izbjegavanju prekomjerne kompleksnosti i troškova koje podrazumijevaju fragmentirani standardi usluga uvjeravanja.

Deloitte je u mogućnosti da pruža visokokvalitetne usluge uvjeravanja o ESG pitanjima. Kao revizori, mi podržavamo suštinska načela u osnovi integriteta, kredibilnosti i objektivnosti i pridržavamo se zahtjeva struke koji se odnose na kompetenciju, nezavisnost i sistem upravljanja kvalitetom. Naš rad na reviziji i za njega vezani sistemi podliježu nadzoru i kontroli kao i mehanizmima profesionalne odgovornosti kako bi se obezbijedila kredibilnosti usluga uvjeravanja namijenjenih tržištu.

U nastavku su navedene konkretne aktivnosti preduzete od strane Deloitte-a u cilju podrške obavljanju visoko-kvalitetnih usluga uvjeravanja koje na odgovarajući način razmatraju i dobrovoljno i zakonski obavezno izvještavanje o ESG pitanjima:

- Izrada i unapređenje smjernica za obavljanje usluga uvjeravanja o ESG pitanjima u okviru Deloitte-ove globalne metodologije usluga uvjeravanja o održivosti, što podrazumeva i dodatna uputstva za primjenu okvira i konkretnih standarda izvještavanja o održivosti. Metodologiju smo pre svega dopunili uputstvima, alatima i modelima namijenjenim obavljanju usluga izražavanja ograničenog uvjeravanja o izvještavanju o održivosti u skladu sa CSRD.

- Izgradnja kapaciteta kroz globalne i lokalizovane programe edukacije usmjerene na ESG pitanja.
- Razvoj i početak primjene tehnološki naprednih rešenja kao što je alat za ocjenu objelodanjivanja o održivosti u odnosu na opšte ESG standarde.
- Angažovanje u oblikovanju infrastrukture tržišta kapitala za potrebe izvještavanja o održivosti vezane za vrijednost preduzeća kroz saradnju na definisanju standarda o izvještavanju o klimatskim i ESG pitanjima i inicijativama u vezi sa uslugama uvjeravanja sa Međunarodnom fondacijom za standarde finansijskog izvještavanja („IFRSF“), Odborom za međunarodne standarde revizije i usluga uvjeravanja i Odborom za međunarodne etičke standarde za računovođe („IESBA“).
- Aktivno učešće u različitim svjetskim platformama i panelima kao što Svjetski ekonomski forum i Konferencija Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama održana 2023. godine („COP 28“).

Deloitte podržava kontinuiranu saradnju svih učesnika u ekosistemu korporativnog izvještavanja koji zajednički rade na izradi i implementaciji opštih standarda na osnovu kojih će se vrednovati i objelodanjivati informacije i podaci o ESG pitanjima, i, konačno, na osnovu kojih će se obavljati usluge uvjeravanja nad tim informacijama.

Deloitte-ova obaveza

Zatim, da bi pomogao ostvarivanje ciljeva Pariskog sporazuma⁴ širom sveta, Deloitte se obavezao na realizaciju [WorldClimate](#), strategije za podsticanje klimatski odgovornih odluka unutar Deloitte-ove mreže i van nje.

Predstojeći Deloitte-ov Izvještaj o globalnom uticaju za 2024. godinu donosi potpuniye informacije o ovoj važnoj inicijativi.

⁴ Pariski sporazum ([Paris Agreement](#)) je pravno obavezujući međunarodni sporazum o klimatskim promjenama. Usvojilo ga je 196 članica na Konferenciji Ujedinjenih nacija (UN) o klimatskim promjenama (COP21) u Parizu, u Francuskoj, 12. decembra 2015. godine, a stupio je na snagu 4. novembra 2016. godine.

Prema UN-u, njegov osnovni cilj je da zadrži povećanje globalne prosečne temperature na znatno ispod 2°C iznad predindustrijskog nivoa i teži naporima da ograniči povećanje temperature na 1,5°C iznad predindustrijskog nivoa.

Multidisciplinarni model („MDM“)

Deloitte-ov multidisciplinarni poslovni model (MDM) omogućuje i širinu i dubinu usluga u svim Deloitte-ovim poslovnim linijama, povezujući brojne discipline da bi obezbijedio stručnost i širu perspektivu. MDM je ključna snaga Deloitte-a i uvijek će biti temelj naše strategije. Naša strategija i poslovni model imaju pozitivan uticaj na nivo kvaliteta.

Naime, obim korporativnog izvještavanja se širi značajno transformiše iz dana u dan, sa rastućim zahtjevima vezanim za dobrovoljna i obavezna objelodanjivanja u vezi sa ESG i drugim pitanjima kao što su sajber problemi, vještačka inteligencija, zaštita podataka, itd. Deloitte se ponosi time što ima niz nezavisnih specijalista koji se mogu angažovati na projektima bilo gdje u svetu u cilju pružanja stručnih znanja iz određenih oblasti i novih gledišta na bazi njihovih uvida.

Druge koristi od primjene MDM obuhvataju:

- Mogućnost ostvarivanja uvida specifičnih za određenu privrednu granu ili tematsku oblast (npr. pitanja klimatske, upravljačke, korporativne strategije i sl.) sa više stanovišta, što revizorima omogućuje bolje razumijevanje poslovnih rizika od značaja za obavljanje usluga revizije i uvjeravanja.
- Širina modela MDM omogućuje bogatiji izbor kada je u pitanju razvojni put karijere i mobilnost naših zaposlenih i privlači kandidate koji ne žele da se ograniče samo na usluge revizije i uvjeravanja.
- Veličina i obuhvat modela daju poboljšanu otpornost i elastičnost svakoj od Deloitte-ovih poslovnih linija, reviziji i uslugama uvjeravanja među njima, jer omogućuju stalna ulaganja u tehnologiju, metodologiju i procese koji su potpora za obavljanje prekograničnih usluga najvišeg kvaliteta.

Rukovodstvo Deloitte-a prepoznaje važnost i značaj svake od Deloitte-ovih poslovnih linija za sposobnost čitave organizacije da ispunjava odgovornosti služenja javnom interesu. Pažnja rukovodstva i raspoređivanje ulaganja nisu usmjereni samo na poslovne linije sa najvišim stopama rasta.

Deloitte prihvata mogućnost ili moguću percepciju postojanja sukoba interesa i zato ima uspostavljene jasne politike u vezi sa sukobom interesa i nezavisnosti, kao i sisteme koji su podrška ostvarivanju strategije Deloitte-a u skladu sa zakonskim i zahtjevima standarda struke. U nekim oblastima Deloitte-ove politike su strože od zahtijeva standarda struke i zakonskih propisa.

Iako uvijek procjenjujemo načine da poboljšamo Deloitte-ovu sposobnost da ispuni svoj zadatak zaštite javnog interesa, i dalje smo uvjereni da nam Deloitte-ov MDM i naša zajednička svrha i vrijednosti na pravi način omogućuju da se uspješno nosimo sa budućim izazovima a da istovremeno ostanemo lideri u pogledu kvaliteta.

Oblikovanje budućnosti revizorske struke

Pružanje relevantnih i pouzdanih finansijskih i, sve više, nefinansijskih informacija od presudne je važnosti i za tržišta kapitala i za širu društvenu zajednicu. Kreatori politika, regulatori, investitori, direktori kompanija, odbori za reviziju zajedno sa revizorima imaju važnu ulogu da korisnicima informacija o poslovanju pruže jasnu i potpunu sliku o neizvjesnostima i rizicima unutar poslovnog modela kako bi im pomogli u donošenju promišljenih odluka.

Neizvjesnost i složenost ostaće glavne teme i narednih godina, uzrokovane djelovanjem zaoštrenih svjetskih problema i brzim razvojem tehnologije.

U aktuelnim okolnostima, od suštinske važnosti su pojačana svest o sve većem riziku kriminalnih radnji, prisutnim novim ili rastućim postojećim faktorima rizika, i o potrebi za efikasnim sistemima internih kontrola. Iako postojeći računovodstveni okviri predviđaju neizvjesnosti, korisnici finansijskih izvještaja i regulatori treba da očekuju veći stepen tržišne i ekonomske nestabilnosti u bliskoj budućnosti.

Deloitte dosledno podržava izdavanje propisa i uputstava od strane regulatora koji prepoznaju aktuelne neizvjesnosti i naglašavaju značaj kvalitetnih objelodanjivanja o predviđanjima budućih ekonomskih kretanja od strane kompanija. Javnost može imati samo koristi od veće transparentnosti, jer svi akteri iz različitih ekosistema korporativnog izvještavanja rade na podizanju svesti o značaju ovih pitanja. Jasnija slika o komplementarnim odgovornostima rukovodstva, odbora za reviziju, društava, revizora, regulatora i drugih aktera omogućuje investitorima da sve njih smatraju odgovornima na način koji djelotvorno služi javnom interesu.

Vrijednost visokokvalitetnih usluga revizije i uvjeravanja nije umanjena u okolnostima svjetskih nemira. Naprotiv, investitori i ostali akteri i dalje zahtijevaju profesionalne usluge bazirane na načelima nezavisnosti i objektivnosti i profesionalan rad koji uliva povjerenje u tržišta kapitala— a Deloitte je odlučan u namjeri da ka tom cilju predvodi ostale.

Deloitte Crna Gora ne uzmiče u svojoj nepokolebljivoj posvećenosti služenju javnom interesu—prvenstveno u pogledu ponašanja u skladu sa najvišim etičkim i standardima integriteta, nezavisnosti i transparentnosti. Deloitte shvata značaj svoje odgovornosti koja podrazumeva ispunjavanje profesionalnih obaveza i izvršavanje uloge revizora u globalnom ekosistemu korporativnog izvještavanja.

Sljedeća načela ostaju naša vodilja i neophodnost njihove primjene neprestano se naglašava svim zaposlenima na pružanju usluga revizije i uvjeravanja:

- Primjenjujemo profesionalni skepticizam i dužnu profesionalnu pažnju.
- Kritički ocjenjujemo kvalitet pribavljenih revizijskih dokaza i utvrđujemo da li su ti dokazi odgovarajući i dovoljni kao odgovor na rizike.
- Donosimo dobro utemeljene stručne sudove potkrepljene urednom dokumentacijom.
- Negujemo kulturu izvrsnosti i konsultovanja.
- Manifestujemo posvećenost integritetu i etičkom ponašanju, kao i poštovanje zakonskih i profesionalnih obaveza.
- Sve vreme smo u kontaktu, povezani i podržavamo jedni druge.

Deloitte nastoji da izgradi smislenu viziju za budućnost struke koja odgovara na promjenljive potrebe društva.

Neprekidno inoviramo da bismo poboljšali efikasnost putem tehnologije, podataka i načina rada. Istovremeno, uloga revizije i usluga uvjeravanja u ekosistemu korporativnog izvještavanja, njihova odgovornost da služe javnom interesu, i njihov sve veći doprinos društvenoj vrijednosti i dalje je vodilja našeg rada u ovoj oblasti. Kroz proaktivno angažovanje sa nizom aktera, nastojimo da razumijemo probleme u brzom nastajanju sa kojima se danas društvo suočava (npr. ESG pitanja, sajber problemi, vještačka inteligencija, zaštita podataka, itd.) i ulogu koju usluge revizije i uvjeravanja mogu imati u odgovoru na promjene i podsticanju promjena na bolje.

Težimo angažovanju i saradnji sa svim tim stranama, formalnoj i neformalnoj, kako bismo razmjenjivali, nudili i raspravljali o idejama koje podstiču našu kolektivnu ambiciju da osiguramo stalnu i rastuću važnost usluga revizije i uvjeravanja za tržišta kapitala.

Profesionalno usavršavanje i upravljanje učinkom zaposlenih

Kultura izvrsnosti u Deloitte-u i osmišljavanje naših programa za edukaciju smještaju naše ljude u sam vrh⁵. Profesionalno osoblje Deloitte-a posjeduje tehnička znanja i visok nivo etike, integriteta, profesionalnog skepticizma i objektivnosti i primjenjuje svoje procjene i iskustvo predano i sa žarom. Kontinuirano unapređujemo svoje vještine, znanja i iskustvo kako bismo prevazišli očekivanja i ostvarili značajan uticaj.

Deloitte je posvećen jedinstvenom njegovanju talenata, razvoju i usavršavanju naših zaposlenih i unapređenju njihove karijere stvaranjem okruženja koje im omogućuje stalno učenje — poboljšavamo edukaciju, sticanje vještina i nudimo im fleksibilne mogućnosti za razvoj karijere koje privlače sadašnje i buduće revizore.

Deloitte-ovo profesionalno osoblje donosi sa sobom različito obrazovanje, znanja i vještine koji unapređuju sposobnosti naše organizacije da pruža usluge najvišeg kvaliteta. Podržavamo i osnažujemo naše zaposlene da ostvare svoj puni potencijal tako što vrednujemo i manifestujemo različitost, jednakost, inkluziju i dobrobit.

Deloitte prepoznaje trud i nagrađuje svoje osoblje angažovano na uslugama revizije i uvjeravanja i značajno ulaže u njihovu budućnost.

⁵ Za više informacija o Deloitte-ovom odnosu prema zaposlenima pogledajte stranu [Audit & Assurance People](#) na www.deloitte.com.

Inicijative u vezi sa edukacijom i profesionalnim razvojem

Deloitte-ov transformisani pristup pružanju usluga je izmijenio iskustvo našeg profesionalnog osoblja. Timovima je omogućeno, korišćenjem naprednih alata i tehnologija i intenzivnijom primjenom analitike podataka u okviru vođenog toka posla, da izvrše ciklus revizije od početka do kraja. Za Deloitte-ovo profesionalno osoblje to znači fokusiranje na način na koji se angažovanje planira, izvršava i njime rukovodi dosljedno svuda u svetu, korišćenjem inovativnih tehnika i sposobnosti. Takođe nudi mogućnosti za poboljšanje njihovih tehničkih i profesionalnih vještina i kompetencija. Na primjer, sledeće vještine važnije su nego ikada - poboljšana analitika podataka, upravljanje projektima, kritičko razmišljanje, komunikacija, profesionalno rasuđivanje i primjena principa računovodstva i revizije za efikasniji rad i pružanje kvalitetnijih angažmana. Putem unapređenja sposobnosti i vještina, gradimo veći stepen samopouzdanja i postajemo sve bolji procjenitelji rizika.

Deloitte je uložio značajna sredstva u razvoj strategija za upravljanje talentima i profesionalno usavršavanje i transformisao naš tehnički program edukacije i razvio novi set stručnih znanja i vještina prema hijerarhijskim nivoima zaposlenih:

- U središtu Deloitte ima jedinstven globalni program obavezne tehničke obuke u oblasti revizije, osmišljen prema hijerarhijskim nivoima zaposlenih, koji predstavlja dinamičnu kombinaciju kurseva koje vode instruktori uživo, digitalnih sve vreme dostupnih kurseva i aktivnosti obučavanja u toku rada.
- Cjelokupno profesionalno osoblje koje radi na pružanju usluga klijentima ima obavezu da ispuni zahtjeve firme u vezi sa edukacijom prema ulozi svakog zaposlenog i da pohađa dovoljan broj sati kontinuirane profesionalne edukacije svake godine, kao i tokom ciklusa od tri godine u skladu sa regulatornim standardima i Deloitte-ovim internim politikama. To se postiže kroz strukturisane, formalne programe obuke, kao što su interni ili eksterni kursevi, seminari, ili elektronsko učenje, koji pokrivaju sve oblasti modela kompetencija (tj. opšte kompetencije, tehničke kompetencije specifične za svaku poslovnu funkciju i kompetencije u oblasti specijalizacije zaposlenih).
- Cjelokupno profesionalno osoblje koje radi sa klijentima ima jasno utvrđena očekivanja u pogledu uloge svakog zaposlenog, a naši globalni Standardi za talente definišu sposobnosti koje se zahtijevaju od praktičara na svakom hijerarhijskom nivou.

Deloitte ima i specifične mogućnosti za edukaciju specijalista iz drugih oblasti koji rade na angažovanjima, čime se podupire njihovo znanje i razumijevanje. Proširili smo i ponudu edukativnih programa iz oblasti usluga uvjeravanja u odgovor na rastuće poslovne potrebe u ovom domenu.

Cilj programa profesionalnog usavršavanja Deloitte-a Crna Gora jeste da pomogne partnerima i ostalom profesionalnom osoblju da održe i poboljšaju svoje stručne kompetencije i obezbijede konzistentnost sprovođenja angažmana. Pored toga, Deloitte Crna Gora nudi formalne programe kontinuiranog stručnog usavršavanja u relevantnim tematskim oblastima u skladu sa Deloitte-ovim Programom edukacije u oblasti usluga revizije i uvjeravanja.

Prvih par godina, najveći dio edukacije zaposlenih sastoji se od obaveznih kurseva na tehničke teme, uključujući tu metodologiju i postupke revizije, ali se kasnije uvećava broj opcionih kurseva i obuka s obzirom na to da potrebe pojedinaca postaju sve raznovrsnije. Pojedinačni program edukacije zahtjeva se za zaposlene od momenta kada imaju oko četiri godine radnog iskustva.

Status internih i eksternih kurseva koje zaposleni revizor završi moguće je pratiti kroz automatizovani sistem monitoringa. Kontinuirana edukacija je činilac koji se uzima u razmatranje prilikom godišnjeg ocenjivanja zaposlenih i procjene njihovog razvojnog potencijala.

Svi ovlašćeni revizori u Deloitte-u Crna Gora kontinuirano održavaju i unapređuju svoje kvalifikacije kroz kvalifikacije kroz kombinaciju internih kurseva i edukativnih seminara koje organizuje Ministarstvo finansija odnosno lice kojem je povjereno vršenje tih poslova - Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.

Deloitte-ov univerzitet

Deloitte aktivno podstiče kolektivno znanje i vještine svog profesionalnog osoblja putem stalnih ulaganja u Deloitte-ove univerzitete („DU“), na kojima se temelji nastojanje naše organizacije da razvija liderstvo i omogući tehničku obuku zaposlenima širom sveta. To su najsavremeniji centri za učenje i usavršavanje u čijem je središtu kultura Deloitte-a a počivaju na načelima povezanosti i liderstva u veoma inkluzivnoj sredini za učenje⁶. Od kada je prvi put otvoren u Vestlejk, Teksas 2011. godine, Deloitte-ov univerzitet proširen je novim objektima u Briselu, Hajderabadu, Meksiko Siti, Parizu, Singapuru i Torontu a izgradnja objekta u Pekingu je u toku. Zajedništvo u „važnim trenucima“ je izuzetno značajno za sledeću generaciju lidera koje obučavamo, kao i stvaranje i jačanje

⁶ Za više informacija o Deloitte-ovim univerzitetima, pogledajte Deloitte-ov Izveštaj o globalnom uticaju ([Global Impact Report](#)).

veza neophodnih za uspeh u globalnoj organizaciji koja pruža usluge multinacionalnim klijentima.

Imenovanje rukovodstva Revizije i usluga uvjeravanja

Glavne uloge rukovodstva Revizije i usluga uvjeravanja jasno su definisane. Profil uloge i okvir ključnih pokazatelja uspjeha pružaju osnovu za dosljedno imenovanje i ocjenjivanje lidera revizije i usluga uvjeravanja u Deloitte-ovoj mreži, kao i za usklađivanje strateških ciljeva društava članova i globalne organizacije. Deloitte je uveo globalno dosljedne standarde za lidere revizije i usluga uvjeravanja u društvima članovima, uključujući poslovne rukovodioce revizije i usluga uvjeravanja, rukovodioce upravljanja kvalitetom i rukovodioce upravljanja rizicima revizije i usluga uvjeravanja, putem jasno definisanih uloga, odgovornosti i očekivanih uspješnih rezultata. Njima se saopštavaju procesi postavljanja ciljeva i ocjenjivanja i učvršćuje Deloitte-ova kultura kvaliteta i izvrsnosti. Sveobuhvatno praćenje planiranja sukcesije obezbjeđuje da Deloitte edukuje i imenuje odgovarajuće pojedince sa sposobnostima da ispune ove dosljedno visoke standarde.

Zarada ključnih revizorskih partnera

Od cjelokupnog profesionalnog osoblja očekuje se izvršenje usluga visokog kvaliteta i to je zahtjev ugrađen u svaki dio Deloitte mreže, što se reflektuje kroz programe nagrađivanja i dio je standarda za mjerenje postignutih rezultata na svakom nivou, na osnovu čega se mjeri ukupno postignuće profesionalnog osoblja.

Partneri Deloitte -a Crna Gora ocjenjuju se jednom godišnje. U zavisnosti od rezultata ocjenjivanja, naknade partnerima se koriguju, tj. uvećavaju ili umanjuju. Konkretno, ocjenjivanje partnera uzima u obzir sledeće faktore: kvalitet osvjedočen pozitivnim rezultatima internih ili eksternih kontrola, stručnost, integritet, profesionalizam, preduzetnički duh, nezavisnost i poštovanje zakonskih propisa i standarda.

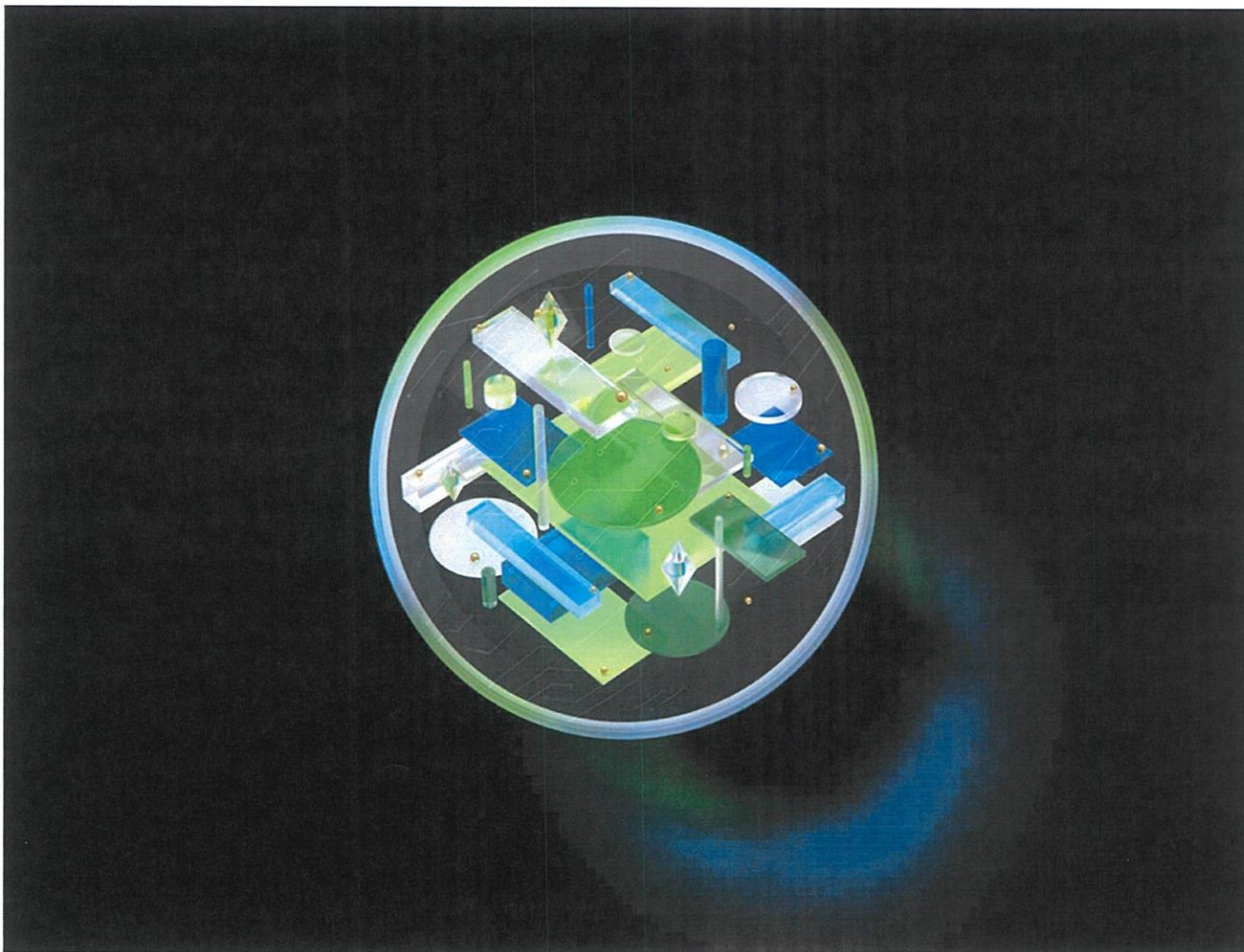
Privlačenje i zadržavanje talenata

Aktuelno poslovno okruženje u pogledu talenata je izuzetno kompetitivno te je privlačenje i zadržavanje zaposlenih strateški prioritet Deloitte-a Crna Gora. Deloitte je koncentrisan na transformisanje iskustva za talentovane zaposlene u oblasti revizije i usluga uvjeravanja, što obuhvata i preoblikovanje načina rada u cilju uvećanja stope zadržavanja zaposlenih i daljeg unapređenja različitosti, jednakosti u inkluzije, kao i opšte dobrobiti zaposlenih u Deloitte-u. Nastojimo da pronađemo mogućnosti da zajedno unapredimo iskustvo za talentovane zaposlene. Pažnja usmjerena na naše ljude i zadržavanje vrhunskih talenata u Deloitte-u samo doprinose našoj sposobnosti da pružamo usluge najvišeg kvaliteta.

Deloitte i dalje prima priznanja i nagrade širom svijeta za svoju posvećenost obezbijedenju jedinstvenog iskustva za talente i sve zaposlene – posjetite stranu [Awards and recognition | Deloitte Global](#).

Deloitte-ov najvažniji prioritet –kvalitet u fokusu

Deloitte-ova predanost kvalitetu usluga od ključnog je značaja za sve što radimo. Neprestano nastojimo da tu obavezu ispunimo, od utemeljenja kulture kvaliteta, integriteta i izvrsnosti u čitavoj mreži, preko uspostavljanja poslovnih i finansijskih prioriteta, do izrade efikasnih procesa, djelotvornih alata i tehnologija koje primjenjujemo u izvršavanju angažovanja. Deloitte-ov brend definišu obavljene usluge revizije i uvjeravanja najvišeg kvaliteta i nepokolebljivo nastojanje da stalno unapređujemo sisteme za upravljanje kvalitetom. Naš trud da idemo u korak sa novonastalim ekonomskim, poslovnim i regulatornim uslovima, kao i tehnološkim napretkom, od ključnog je značaja za rastuću ulogu Deloitte-a u zaštiti javnog interesa i podršku efikasnom funkcionisanju ekosistema korporativnog izvještavanja.

Posvećenost i stav visokog rukovodstva

Deloitte-ova kultura kvaliteta, integriteta i izvrsnosti počinje snažnim stavom sa vrha, od visokog rukovodstva do rukovodilaca u svim našim kancelarijama i na angažovanjima revizije i usluga uvjeravanja, a manifestuje se i kroz direktno uključivanje lidera poslovnih linija u inicijative koje za najviši prioritet za sve zaposlene na pružanju usluga revizije i uvjeravanja na svim nivoima imaju kvalitet i profesionalno ponašanje, i kroz dosledne poruke koje naglašavaju važnost kvaliteta angažovanja. Deloitte postavlja visoke etičke norme za ponašanje svih svojih zaposlenih a očekivanja od njih u smislu integriteta ugrađena su u Deloitte-ova Globalna načela etičkog ponašanja.

Deloitte-ovo neumorno insistiranje na kvalitetu ne određuje samo ono što radimo, već i to ko smo.

Sistem upravljanja kvalitetom

Deloitte smatra da je efikasan sistem upravljanja kvalitetom od ključne važnosti za dosledno sprovođenje visokokvalitetnih angažovanja. Stoga mi nastavljamo sa značajnim ulaganjima u zaposlene, procese, i tehnologije na kojima se zasnivaju Deloitte-ovi procesi upravljanja kvalitetom.

Regulatori i tela za definisanje standarda u Crnoj Gori a i svetu takođe su pažnju usmjerili na dalja unapređenja sistema upravljanja kvalitetom u poslovnim preduzećima. Deloitte Crna Gora u potpunosti ispunjava zahtjeve ISQM 1 koji propisuje godišnju ocjenu sistema upravljanja kvalitetom..

Standard ISQM 1 uveo je pristup baziran na riziku koji zahtjeva da se na rizike i ciljeve u vezi sa kvalitetom odgovori u skladu sa našim mogućnostima da obavimo revizije visokog kvaliteta u sledećim oblastima:

- proces procjene rizika;
- upravljanje i rukovođenje;
- relevantni etički zahtjevi;
- prihvatanje i nastavak poslovnih odnosa sa klijentima i specifična angažovanja;
- izvršenje angažovanja;
- resursi;
- informaciona i komunikaciona oblast; i
- proces monitoringa i korekcije.

Delotvorna implementacija ISQM 1 bila je i ostaje i dalje ključni dio Deloitte-ove strategije kvaliteta revizije i usluga uvjeravanja.

U okviru implementacije ISQM 1 formalizovani su ciljevi i rizici u vezi sa kvalitetom i odgovori na njih i objedinjeni na globalno konzistentnoj tehnološkoj platformi koja treba da omogući oblikovanje, održavanje i funkcionisanje sistema kroz trogodišnje samoprocjene koje treba da izvrše osobe odgovorne za poslovne procese, kao i da obezbedi tehničke mogućnosti za izvještavanje kao podršku obaveznoj godišnjoj ocjeni sistema.

Deloitte Crna Gora nastavlja da radi sa rukovodiocima u čitavoj našoj firmi, kao i šire u mreži, na daljoj razradi našeg proaktivnog pristupa upravljanju kvalitetom angažovanja koja obavljamo —identifikovanjem i rješavanjem rizika po kvalitet i podsticanjem kontinuiranog unapređenja procesa upravljanja kvalitetom, koji će nam služiti i u budućnosti jer se okruženje u kojem posluje neprestano mijenja i postaje sve složenije.

U skladu sa Deloitte-ovom kulturom stalnog usavršavanja i inovacija, ove aktivnosti Deloitte-a Crna Gora vezane za ISQM 1 i naš sistem upravljanja kvalitetom pružaju nam priliku da neprestano testiramo sami sebe — ispitivanjem onih oblasti u kojima možemo da poboljšamo i transformišemo sistem upravljanja kvalitetom. Kvalitet usluga je uvijek ispred svega i u samom središtu svega što radimo, a sveobuhvatni procesi praćenja i mjerenja kvaliteta igraju nezaobilaznu ulogu u našim sposobnostima za stalno unapređivanje.

Standard ISQM 1 zahtijeva redovnu godišnju ocjenu efikasnosti rada sistema upravljanja kvalitetom. Društvo Deloitte Crna Gora izvršilo je redovnu godišnju ocjenu svog sistema upravljanja kvalitetom krajem maja 2024. godine.

Zaključak o efikasnosti sistema upravljanja kvalitetom

Deloitte Crna Gora je pravno lice odgovorno za osmišljavanje, primjenu i funkcionisanje sistema upravljanja kvalitetom angažovanja revizije i pregleda finansijskih izvještaja ili drugih usluga sa izražavanjem uvjeravanja i usluga srodnih reviziji koje društvo obavlja, a koji sistem društvu omogućuje da se u razumnoj mjeri uvjeri da se ciljevi sistema upravljanja kvalitetom ostvaruju. Ti ciljevi su:

- Društvo i njegovo osoblje ispunjavaju svoje odgovornosti u skladu sa standardima struke i važećim zakonskim i regulatornim zahtjevima, i izvršavaju angažovanja u skladu sa tim standardima i zahtjevima.
- Izvještaji o obavljenim angažovanjima izdati od strane društva ili partnera odgovornih za angažovanja odgovaraju datim okolnostima.
- U skladu sa zahtjevima ISQM 1, društvo Deloitte Crna Gora izvršava ocjenu svog sistema za upravljanje kvalitetom.

Društvo Deloitte Crna Gora zaključilo je da njegov sistem upravljanja kvalitetom društvu omogućuje da se u razumnoj mjeri uvjeri da su ciljevi sistema upravljanja kvalitetom ostvareni krajem maja 2024. godine.

Uvjeravanje u razumnoj mjeri stiže se kada sistem upravljanja kvalitetom svodi na prihvatljivo nizak nivo rizik da ciljevi sistema nisu ostvareni. Uvjeravanje u razumnoj mjeri nije najviši nivo uvjeravanja zbog ograničenja koja su svojstvena sistemu upravljanja kvalitetom.

Nezavisnost, objektivnost i profesionalni skepticizam

Obavljanje visokokvalitetnih usluga revizije i uvjeravanja zahtijeva nezavisnost, objektivnost i profesionalni skepticizam. To znači kontinuiranu i konkretnu usmjerenost na ključnu ulogu Deloitte-a u zaštiti javnog interesa, uključujući stvaranje kulture kvaliteta gdje je učiniti pravu stvar od vrhunskog značaja. Deloitte dosledno naglašava važnost uloge revizora kao nezavisnih ocjenjivača i važnost obaveze održavanja mentaliteta profesionalnog skepticizma tokom čitavog našeg posla. Ovakav pristup ogleda se u Deloitte-ovim politikama, metodama, procedurama, i edukacijama, a pojačan je upravljanjem kvalitetom i mjerama odgovornosti.

Pristup reviziji i uslugama uvjeravanja

Deloitte-ov pristup obavljanju visokokvalitetnih angažovanja podrazumeva primjenu metodologija revizije i uvjeravanja na osnovu standarda, zajedničkih svima u Deloitte mreži, dopunjenih alatima koje naši profesionalci koriste za planiranje, obavljanje, nadgledanje, pregled, dokumentovanje, zaključivanje i saopštavanje rezultata svakog angažovanja. Deloitte-ov pristup potkrepljen je standardima struke i zahtjevima važećih zakonskih propisa.

Deloitte-ova metodologija revizije je zasnovana na riziku, koncentrisana na stanja na računima u finansijskim izvještajima, objelodanjivanja i tvrdnje u njihovoj osnovi koji mogu sadržati materijalno značajne greške. Naše metodologije su i dinamične—neprekidno se razvijaju kako bi održale korak sa promjenljivim zahtjevima investitora, kompanija i drugih zainteresovanih strana. Metodologije prepoznaju da su napredak u dostupnosti i upravljanju velikim skupovima podataka i u statističkoj nauci važni za dalje poboljšanja kvaliteta Deloitte-ovih angažovanja.

Resursi za podršku Deloitte-ovom profesionalnom osoblju u obavljanju visokokvalitetnih usluga

Resursi koje Deloitte-ovo profesionalno osoblje koristi u svom poslu obuhvataju alate koji su intelektualna svojina Deloitte-a, uputstva, ostale materijale i praktična pomagala koji se koriste u sprovođenju angažovanja, a koji su dostupni našim zaposlenima u Deloitte-ovoj globalnoj tehničkoj biblioteci / portalu za pretragu, obimnoj onlajn biblioteci, i na našim platformama za obavljanje revizije (kao što su Deloitte Omnia i Deloitte Levvia). Ti resursi omogućuju veći stepen standardizacije i doslednosti u društvima članovima Deloitte mreže. Deloitte redovno izdaje uputstva našem profesionalnom osoblju i obavještava o novinama koje treba uvrstiti u procjenu rizika i odgovore na rizike kako bi se održao i unapredio kvalitet usluga.

Konsultacije

Razmatranja u vezi sa upravljanjem kvalitetom i upravljanjem rizicima sastavni su dio Deloitte-ovog revizorskog posla i obavljanja angažovanja revizije i usluga uveravanja. Zato Deloitte smatra konsultacije suštinskim procesom saradnje — procesom koji podrazumijeva sveobuhvatno ispitivanje i pomaže da se utvrde i formulišu najprikladniji odgovori na složena pitanja. Deloitte je identifikovao okolnosti u kojima su neophodne konsultacije izvan tima na angažovanju sa ciljem da se demonstrira odgovarajući nivo profesionalnog rasuđivanja i primjeni profesionalni skepticizam. Deloitte-ove politike o konsultacijama zahtijevaju dokumentovanje, razumijevanje i primjenu zaključaka. Osnovu za efikasan i djelotvoran proces konsultacija čine Deloitte-ova ulaganja u resurse — konsultante sa odgovarajućim vještinama i stručnim znanjima. Pored formalnih konsultacija, kad god su im potrebne dodatne informacije ili gledišta, partneri i timovi na angažovanjima podstiču se da potraže pomoć od Deloitte-ovih timova za upravljanje kvalitetom i rizicima ili drugih u organizaciji koji posjeduju specijalistička znanja.

Eksterna i interna kontrola kvaliteta

Praćenje kvaliteta angažovanja

Stalna usmjerenost na kvalitet je od vrhunskog značaja za brend Deloitte. Od suštinske je važnosti da svako Deloitte-ovo angažovanje bude izvršeno na konzistentan i visokokvalitetan način, u kojem god dijelu sveta da se obavlja.

Cilj procesa praćenja i poboljšanja jeste da rukovodstvu pruže relevantne, pouzdane i pravovremene informacije o dizajnu, implementaciji i funkcionisanju sistema upravljanja kvalitetom da bi se omogućile odgovarajuće blagovremene mjere za otklanjanje identifikovanih nedostataka. Navedeno podrazumeva identifikaciju nedostataka kao i dobre prakse u radu sistema za upravljanje kvalitetom, kao i analizu i ocjenu korektivnih mjera za podsticanje poboljšanja kvaliteta revizije.

Praćenje sistema upravljanja kvalitetom

Praćenje sistema upravljanja kvalitetom je sastavni dio aktivnosti monitoringa Deloitte-a Crna Gora a sastoji se od razmatranja relevantnih zahtjeva standarda ISQM1, kao i ocjene dizajna, implementacije i efikasnosti odgovora na rizike u vezi sa kvalitetom identifikovane u društvu.

Ključni elementi praćenja sistema upravljanja kvalitetom obuhvataju:

- Na riziku zasnovan pristup odabiru poslovnih procesa, rizika vezanih za kvalitet i odgovora na rizike za praćenje.
- Obavezna diskusija koja treba da omogući doslednost u ocjeni nalaza i nedostataka.
- Kontrolori upravljanja kvalitetom i njihovi zamjenici, nezavisni u odnosu na Deloitte Crna Gora, koji omogućuju konzistentnost na globalnom nivou svojim doprinosom i razmjenom najbolje prakse u pogledu programa praćenja kvaliteta.
- Identifikacija odgovarajućih resursa (u okviru Deloitte-a Crna Gora ili drugih zemalja poslovanja Deloitte-a ili Globalne organizacije Deloitte) koji posjeduju odgovarajuće iskustvo.

Indikatori kvaliteta revizije (eng. *Audit Quality Indicators* ili skraćeno „AQIs“), u upotrebi zajedno sa drugim alatima za mjerenje i ocjenjivanje, dodatno pomažu Deloitte-u Crna Gora u izradi i praćenju primjene akcionih planova u vezi sa

kvalitetom revizije i izvještavanju o napretku na putu održavanja i podizanja kvaliteta revizije.

Praćenje kvaliteta u toku angažovanja

Kontinuirano praćenje kvaliteta usluga Deloitte-a Crna Gora podrazumeva aktivnu identifikaciju problema tokom samog angažovanja, kako bi se omogućili blagovremena rešenja i j korektivnih mera u realnom vremenu, što se sve postiže preduzimanjem sledećih aktivnosti:

- Upotrebom i praćenjem rada niza osnovnih dijagnostika, što omogućava partnerima i timovima koji rade na angažovanju, kao i rukovodiocima odgovornim za kvalitet u Deloitte-u Crna Gora, da kontinuirano prate kvalitet revizije i usluga uvjeravanja i bez odlaganja preduzimaju potrebne korake.
- Upotrebom programa za konkretne tematske “zdravstvene provjere” koje pomažu Deloitte-u Crna Gora i njegovim rukovodiocima odgovornim za kvalitet da procene napredovanje angažovanja i identifikuju potencijalne problematične oblasti u toku njihovog odvijanja.
- Ocjenom ukupnih rezultata koji se prate tokom odvijanja angažovanja kako bi se utvrdilo da li su potrebne dodatna komunikacija i podrška timu na angažovanju u pogledu primjene metodologije ili njenih izmjena.

Kontrola završenih angažovanja

Ključni elementi kontrole završenih angažovanja su:

- Odabir angažovanja na osnovu rizika i razmatranje svih važnijih industrijskih sektora kojima Deloitte Crna Gora pruža usluge uz istovremeno razmatranje cikličnog odabira partnera potpisnika izvještaja.
- Obavezna diskusija koja treba da omogući doslednost nalaza i ocjena angažovanja koja su predmet kontrole.
- Kontrolori upravljanja kvalitetom i njihovi zamjenici, nezavisni u odnosu na Deloitte Crna Gora, koji omogućuju konzistentnost na globalnom nivou svojim doprinosom i razmjenom najbolje prakse u pogledu programa praćenja kvaliteta.
- Identifikacija odgovarajućih resursa (u okviru Deloitte-a Crna Gora ili drugih zemalja poslovanja Deloitte-a ili Globalne organizacije Deloitte) koji

posjeduju odgovarajuće iskustvo i poznavanje industrije.

Eksterne kontrole poslovanja

Pored toga što Deloitte Crna Gora samostalno prati kvalitet revizije, naše poslovanje bilo je predmet eksterne kontrole poslovanja od strane Ministarstva finansija. U toku je kontrola kvaliteta poslovanja u skladu sa članom 42. Zakona o reviziji (Sl. list CG br. 001/2017. godine). Poslednja, kontrola kvaliteta poslovanja u skladu sa članom 42. Zakona o reviziji (Sl. list CG br. 001/17 od 09.01.2017. godine) izvršena je u julu 2020. godine. Nisu uočeni nikakvi nedostaci.

Interna kontrola kvaliteta

Period:

01.06. 2023.g. - 31. 05. 2024.g.

Interna revizija Deloitte-a CE izvršena krajem maja 2024.g.

Ocena – sistem upravljanja kvalitetom omogućuje ostvarenje ciljeva sistema

Eksterna kontrola kvaliteta

Period:

01.01.2023.g. – 31.12. 2023.g.

Kontrola u toku.

Analiza ključnih uzroka i korekcije nedostataka

Kontinuirano unapređivanje je od suštinske važnosti za Deloitte-ovu kulturu kvaliteta i izvrsnosti. Razumijevanje zašto dolazi do nedostataka na nivou angažovanja i cjelokupnog sistema upravljanja kvalitetom od presudnog je značaja za osmišljavanje djelotvornih aktivnosti za korekciju nalaza. Kada se otkriju nedostaci na nivou angažovanja i cjelokupnog sistema upravljanja kvalitetom, bilo internom ili eksternom kontrolom, preduzimaju se mjere da se identifikuju neusklađenosti i osmisle i izvrše odgovarajuća korigovanja. Korektivne mjere od vitalnog su značaja za kontinuirano unapređenje kvaliteta i izbjegavanje sličnih nalaza u budućnosti. Stoga je Deloitte Crna Gora izradio Plan kvaliteta revizije koji predviđa efikasnu primjenu i praćenje ključnih prioriteta kvaliteta revizije.

Nezavisnost, etika, i dodatna objelodanjivanja

Deloitte Crna Gora: Nezavisnost

Uspostavlja **politike i procedure nezavisnosti** na osnovu Etičkog kodeksa za profesionalne računovođe izdatog od strane Odbora za Međunarodne etičke standarde za računovođe, i tamo gdje je to neophodno, na osnovu standarda o nezavisnosti Američke komisije za hartije od vrijednosti i berzu i Odbora za nadzor nad računovodstvom javnih kompanija.

Pruža podršku uslugama mreže koje društvo koristi u osmišljavanju, implementaciji i funkcionisanju sistema upravljanja kvalitetom, a to su između ostalog:

Tehnološki resursi: globalni sistemi kako bi se profesionalno osoblje upoznalo sa društvom koje je predmet revizije, i, sa druge strane, obezbijedila usklađenost sa zahtjevima o ličnoj i profesionalnoj nezavisnosti, uključujući finansijske interese, obim usluga i odobrenja za uspostavljanje poslovnog odnosa.

Intelektualni resursi: usvojena politika nezavisnosti, onlajn edukacija, obrasci za potvrdu nezavisnosti, uputstva za monitoring i drugi alati, obrasci, uputstva i smjernice.

Ljudski resursi: tehnička stručnost u oblasti nezavisnosti, po potrebi, koja je izvor potencijalnih poboljšanja intelektualnih resursa.

Učestvuje po potrebi u različitim djelovima procesa kontrole i korigovanja **sistema za upravljanje kvalitetom** društva.

Podstiče **svest o nezavisnosti** u čitavoj mreži Deloitte putem aktivnog učešća u radnim grupama za nezavisnost i liderstvo, periodične korespondencije, obavještenja i podsjetnika, tehničkih obuka i veb seminara i vebkasta.

Nezavisnost Deloitte-a Crna Gora

Deloitte Crna Gora ima odgovore na ciljeve i rizike u vezi sa kvalitetom jer se oni odnose i na relevantne etičke zahtjeve u vezi sa nezavisnošću. Ti odgovori obuhvataju politike i procedure koje se temelje na Deloitte-ovoj globalnoj politici nezavisnosti, ali se po potrebi proširuju i dopunjuju kako bi odražavale lokalne ili regionalne zahtjeve ukoliko su oni restriktivniji od Deloitte-ovih globalnih politika. Rukovodstvo Deloitte-a Crna Gora naglašava značaj usklađenosti sa politikama i procedurama nezavisnosti i standardima o upravljanju kvalitetom kreiranjem odgovarajuće atmosfere i kulture i ugradnjom nezavisnosti i njene važnosti u profesionalne vrijednosti i kulturu Deloitte-a Crna Gora. Usvojene su strategije i procedure za saopštavanje značaja nezavisnosti partnerima, ostalom profesionalnom osoblju i administrativnom osoblju, kojima se naglašava odgovornost svakog pojedinca za razumijevanje i

ispunjavanje zahtjeva u vezi sa nezavisnosti. Direktor odgovoran za nezavisnost dužan je da nadgleda pitanja nezavisnosti u Deloitte-u Crna Gora, uključujući kreiranje, implementaciju, funkcionisanje, praćenje i kontrolu i održavanje sistema za upravljanje kvalitetom u dijelu koji se odnosi na nezavisnost.

U sastavu sistema za upravljanje kvalitetom, Deloitte Crna Gora ima sledeće:

- Uspostavljene odgovore na rizike po kvalitet identifikovane za ključna pitanja nezavisnosti;
- Odgovarajuće redovne aktivnosti praćenja ključnih oblasti i pitanja nezavisnosti; i
- Uspostavljeno adekvatno upravljanje nezavisnošću.

Ključne oblasti i pitanja nezavisnosti obuhvataju:

- Klijente, angažovanja i poslovne odnose, uz primjenu alata za usklađenost poslovnih procesa sa zahtjevima o nezavisnosti, uključujući Deloitte-ov sistem pretrage pravnih lica i usklađenosti („DESC“) i aplikaciju za praćenje zahtjeva za usluge („SRM“);
- Finansijske odnose društva i lične finansijske odnose i interese zaposlenih, uz upotrebu Globalnog sistema za monitoring nezavisnosti („GIMS“);
- Radne i druge odnose;
- Potvrde nezavisnosti;
- Konsultacije o nezavisnosti;
- Politike nezavisnosti, saopštenja i program za edukaciju o nezavisnosti;
- Kršenje pravila i zahtjeva nezavisnosti;
- Disciplinske mjere za nepoštovanje važećih zahtjeva u vezi sa nezavisnosti.

DESC

Sistem pretrage pravnih lica i usklađenosti

Globalna baza podataka za pretraživanje, koja sadrži informacije o konkretnim pravnim licima od značaja za utvrđivanje ličnih i profesionalnih ograničenja nezavisnosti

SRM

Aplikacija za praćenje zahtjeva za usluge

Aplikacija integrisana sa sistemom DESC koja omogućuje standardni tok poslovnih procesa pri podnošenju i preliminaranom odobravanju zahtjeva za pružanje usluga klijentima

GIMS

Globalni sistem za monitoring nezavisnosti

Aplikacija koja sadrži podatke o finansijskim odnosima sa relevantnim pokazateljima usklađenosti sa zahtjevima o nezavisnosti revizora

Interna kontrola usklađenosti sa politikama i zahtjevima o nezavisnosti, sprovedena je tokom godine, o čemu je izdat izvještaj do kraja decembra 2024. godine.

Zahtjevi za partnere i profesionalno osoblje u vezi sa dužinom saradnje sa klijentima

Deloitte Crna Gora ima usvojene politike i procedure koje zahtijevaju rotaciju ključnih revizorskih partnera i profesionalnog osoblja – članova revizorskog tima. Licencirani ovlašćeni revizor, potpisnik revizorskog izvještaja odgovoran za obavljanje statutarne revizije kod obveznika revizije koji je javno društvo ne može obavljati tu ulogu duže od šest uzastopnih godina (četiri uzastopne godine u slučaju revizije društava za osiguranje, banaka, mikro kreditnih institucija i sl.) u svojstvu ključnog revizorskog partnera. Ključni revizorski partner može ponovo da obavlja reviziju kod istog javnog društva tek po isteku perioda od tri godine od datuma potpisivanja posljednjeg izvještaja o reviziji za to pravno lice. Tokom tzv. perioda “hlađenja” od tri godine, ključni revizorski partner revizije ne može učestvovati u reviziji subjekta, kontroli kvaliteta revizorskog angažovanja, ne može davati konsultacije timu revizora kao ni klijentu revizije u vezi sa tehničkim ili pitanjima specifičnim za djelatnost klijenta revizije, transakcijama ili događajima, niti na bilo koji drugi način neposredno uticati na ishod statutarne revizije

Dok je prvenstvena odgovornost ključnih revizorskih partnera da obezbijede poštovanje zahtjeva o rotaciji, Deloitte Crna Gora primjenjuje proces praćenja koji, između ostalog, podrazumeva analizu portfelja klijenata i praćenje pojedinaca koji se u različitim ulogama dodjeljuju angažovanjima zakonske revizije uz razmatranje njihovih kompetencija, sposobnosti, obima radnih zadataka i dostupnosti revizora angažovanih u zakonskim revizijama kako bi im se omogućilo da pravilno ispunjavaju svoje odgovornosti kao ključni revizorski partneri.

Etika

Od svih zaposlenih u Deloitte-u očekuje se ponašanje u skladu sa visokim etičkim standardima i integritetom, kako je definisano u Kodeksu ponašanja Deloitte-a CE („Kodeks ponašanja“). Kodeks propisuje poštovanje i posvećenost zaposlenih etičkim standardima i istovremeno opisuje i objašnjava odgovornosti svakog pojedinca prema klijentima, saradnicima i društvu u cjelini.

Pored Kodeksa ponašanja, drugi ključni elementi Deloitte-ovog etičkog programa obuhvataju politike, program edukacija i saopštenja i uspostavljene kanale za prijavu koje podupiru definisani protokoli za upravljanje incidentima. U cilju kontinuiranog unapređenja obavljaju se redovne analize programa i prikupljaju povratne informacije od Deloitte-ovog osoblja putem godišnje ankete o etičkim pitanjima.

U Deloitte-u Crna Gora etikom rukovodi Direktor za etička pitanja, koji je iskusan partner sa direktnim pristupom izvršnom direktoru i organu uprave. Direktor za etička pitanja kontinuirano prati rizik i promoviše poštovanje Kodeksa ponašanja.

Deloitte Crna Gora ima uspostavljene politike i procedure koje se naslanjaju na globalne politike i osmišljene su tako da pruže razumno uvjeravanje da profesionalno osoblje ispunjava relevantne etičke zahtjeve.

Etički zahtjevi za usluge revizije i usluge uvjeravanja koje pruža Deloitte Crna Gora u skladu su sa zahtjevima Zakona o reviziji Crne Gore i drugih propisa koji regulišu revizorsku struku. Deloitte Crna Gora pridržava se i Deloitte-ovih politika i procedura koje su usklađene sa zahtjevima i smjernicama definisanim u Etičkom kodeksu za profesionalne računovođe izdatom od strane Odbora za Međunarodne etičke standarde za računovođe, tijela u sastavu Međunarodne federacije računovođa („IFAC“). Kada su zahtjevi Crne Gore restriktivniji od Deloitte-ovih globalnih politika i procedura, Deloitte Crna Gora pridržava se važećih republičkih zahtjeva.

Deloitte Crna Gora reafirmiše svoju posvećenost etici i integritetu kroz upotrebu komunikacionih alata, programa edukacije, procesa usklađivanja sa propisima i standardima, i sistema ocjenjivanja koji su obavezni za sve zaposlene. Programi edukacije obuhvataju namjenske sadržaje za prijem i uvođenje novozaposlenih u posao, unapređenje rukovodilaca, za prihvatanje poslovnih partnera, nezavisnih ugovarača i programe za obnavljanje znanja na svake dvije godine. Skorašnji kursevi bavili su se temama kao što su priznavanje sopstvenih grešaka, uloga aktivnog posmatrača, lični odnosi na radnom mjestu, poštovanje, integritet i profesionalizam na društvenim medijima i etičko učenje. Svi kursevi sadrže potvrdu zaposlenih da su upoznati sa tim da svoje odgovore na pitanja ne treba da pokazuju drugima, odnosno da krše Kodeks ponašanja ako to učine. Takođe, Deloitte Crna Gora sprovodi kontrolu etičkog ponašanja visokog rukovodstva i zahtjeva od svih partnera, ostalog profesionalnog osoblja i svih zaposlenih da jednom godišnje potvrde sa su pročitali i razumjeli Kodeks ponašanja, kao i da razumiju da su odgovorni za potpuno poštovanje Kodeksa.

Deloitte-ova etika

Deloitte insistira na poslovanju čije su odlike poštenje, prepoznatljiv kvalitet i visoki standardi profesionalnog ponašanja.

Kodeks ponašanja definiše etička nastojanja Deloitte-a kao mreže i očekivanja od Deloitte-ovih zaposlenih obezbeđujući snažno utemeljenje u etičkim principima. Osnove etičkog programa mreže sastoje se od sledećih elemenata:

Prilozi

Prilog A | Finansijske informacije

Objelodanjivanje u skladu sa članom 26, stav 2, tačka 9) Zakona o reviziji Crne Gore

Društvo Deloitte Crna Gora je u 2024. godini ostvarilo ukupan prihod od **1.214.648,27 EUR**, čija je struktura po vrstama pruženih usluga data u sledećoj tabeli:

Prihodi	EUR
Prihodi od revizije	715.553,56
Prihodi od usluga koje nisu revizija	499.094,71
Ukupno	1.214.648,27

Prilog B | Popis subjekata iz člana 29 Zakona o reviziji

Objelodanjivanje u skladu sa članom 26 stav 2 tačka 6) Zakona o reviziji

Popis subjekata iz člana 29 Zakona o reviziji („Službeni list Crne Gore“, br. 001/17) kojima je Društvo za reviziju Deloitte d.o.o. Podgorica izvršilo zakonsku reviziju finansijskih izvještaja u toku poslovne godine 2024:

Naziv	Datum završetka poslovne godine
Crnogorski telekom a.d.	31/12/2023
Daido Metal Kotor a.d.	31/12/2023
Sava Osiguranje a.d.	31/12/2023
Terna Crna Gora d.o.o.	31/12/2023
Ericsson AB Štokholm dio stranog društva Crna Gora	31/12/2023
Intersport Crna Gora d.o.o.	31/12/2023
INA-CRNA GORA d.o.o. Podgorica	31/12/2023

Deloitte.

Deloitte Central Europe je regionalna organizacija pravnih lica organizovanih pod okriljem Deloitte Central Europe Holdings Limited, firme članice Deloitte Touche Tohmatsu Limited, registrovane u Centralnoj Evropi. Usluge pružaju zavisna i pridružena preduzeća, kao i društva povezana sa Deloitte Central Europe Holdings Limited, koja predstavljaju zasebne i samostalne pravne subjekte. Zavisna i pridružena preduzeća Deloitte Central Europe Holdings Limited su među vodećim kompanijama koje pružaju usluge u 19 zemalja centralne Evrope, sa 46 kancelarija i više od 13000 stručnjaka.

U Crnoj Gori usluge pruža društvo Deloitte d.o.o. Podgorica (u daljem tekstu: „Deloitte Crna Gora“) koji su članovi Deloitte Central Europe Holdings Limited. Deloitte Crna Gora je jedna od vodećih kompanija za pružanje profesionalnih usluga iz oblasti revizije, poreskog, poslovnog, finansijskog i konsaltinga u upravljanju rizicima u Crnoj Gori, sa preko 250 stručnjaka iz zemlje i inostranstva.

Ova poslovna komunikacija sadrži isključivo opšte informacije i u skladu s tim, nijedno društvo član globalne mreže DTTL, ili neko od njegovih povezanih lica, ne pruža profesionalne savete ili usluge, putem ove publikacije. Pre donošenja bilo koje odluke ili preduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu uticati na vaše finansije ili posao, treba da konsultujete kvalifikovanog stručnog savetnika.

U ovom saopštenju ne daju se izjave i garancije (izričite ili podrazumevane) u pogledu tačnosti ili potpunosti informacija i DTTL, njegova društva članovi, povezana lica, zaposleni ili agenti neće biti odgovorni za štetu koju eventualno pretrpi bilo koje lice direktno ili indirektno korišćenjem informacija iz ove publikacije. DTTL i njegova društva članovi predstavljaju pravno zasebne i samostalne entitete.

© 2025. Za informacije, kontaktirajte Deloitte Crna Gora.

© 2025. Za informacije, kontaktirajte Deloitte Central Europe.